D17

1 Lietuvos nacionalinė M.Mažvydo biblioteka

LKA

Europos LIETUVIS

Nr. 47 (2032) Londonas, 1988 m. gruodžio 7 d. XLII

BALTŲ TARYBA UŽSIENIO REIKALŲ MINISTERIJOJE

Londono Baltų Tarybos atstovai, lapkričio 25 d., apsilankė Užsienio Reikalų Ministerijoje, kur kalbėjosi su Sovietų Skyriaus viršininku J. Holmes. Taryba įteikė jam „aide memoire" su keturiais prašymais:

a. Kad Britanijos vyriausybė ir toliau laikytųsi Baltijos valstybių įjungimo į Sov. Sąjungą de jure nepripažinimo politikos;

b. Kad Britanijos vyriausybė viešai pareikštų, jog sutinka, kad Baltijos Tautos turi teisę į laisvą apsisprendimą;

c. Kad Britanijos vyriausybė nesutiktų dalyvauti siūlomoje Žmogaus Teisių Konferencijoje Maskvoje, kol visi sąžinės kaliniai nebus paleisti, išteisinti ir kompensuoti už neteisėtą įkalinimą;

d. Kad Britanijos vyriausybė ragintų Sovietus pakviesti Tarptautinės Atominės Energijos Agentūros saugumo peržiūrėjimo komisiją į Ignalinos jėgainę.

J. Holmes patvirtino, kad jo vyriausybė tebesilaiko de jure nepripažinimo politikos ir yra tai pareiškusi Sovietams. Ši politika patvirtinta taip pat atsakymuose į klausimus parlamente. Vyriausybė galvoja, kad atsakymai parlamente yra vieši pareiškimai, nors spauda ir negarsina jų. J. Holmes prisipažino, kad vyriausybė nedėjo pastangų garsinti šios politikos vengdama apkaltinimo, kad ji kišasi į kitų valstybių vidaus reikalus. J. Holmes teigė, kad de jure nepripažinimas savaime parodo, jog Britanijos vyriausybė palaiko pabaltiečių laisvo apsisprendimo teises.

Kalbant apie Žmogaus Teisių Konferenciją, J. Holmes patvirtino, kad Britanijos vyriausybė nesutiks joje dalyvauti kol nebus išlaisvinti visi politiniai kaliniai. Konferencijos klausimu, britai ir amerikiečiai yra sutarę bendrą liniją. J. Holmes mano, kad britai negali iškelti Ignalinos klausimo nepažeidžiant de jure nepripažinimo principo. Tačiau britų ir sovietų valdžios tariasi apie atominių jėgainių saugumą, ypač po Černobilio nelaimės. Baltų Taryba siūlė, kad britai susidomėtų visų RBMK rūšies jėgainių saugumu, ir pasiūlytų savo patarimus komerciniu pagrindu. Taip jau daro vokiečiai, kurie turi sutartį peržiūrėti kitokios rūšies (VVER) sovietinių atominių jėgainių saugumą.

Pasimatymas praėjo draugiškoje nuotaikoje ir truko pusantros valandos. Baltų Tarybai atstovavo pirm. N. Morley-Fletcher, ir vice-pirmininkai: G. Beržinš ir A. Vilčinskas.

aVč

LLL ĮGALIOTINIAI KALIFORNIJOJE

Lietuvos Laisvės Lyga Vilniuje jos įgaliotiniui išeivijai dr. Algirdui Statkevičiui pasiūlius, paskyrė savo atstovais Kalifornijoje dabar Jungtinėse Amerikos Valstybėse įsikūrusius tris buvusius lietuvius politinius kalinius — Romą Giedrą, Vladą Šakalį ir Simą Kudirką. Lietuvos Laisvės Lygos nariu buvo taip pat priimtas Amerikoje gimęs jaunas ir energingas lietuvis patriotas Tadas Dabšys. Lietuvos Laisvės Lygos taryba, sveikindama naujuosius narius, teigiamai vertina jų ir visų kitų tautiečių iniciatyvas, kuriomis jie siekia konkrečiai prisidėti prie Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo.

VĖLINASI „EUROPOS LIETUVIS"?

Gauname nusiskundimų, ypač iš Europos kraštų, kad nereguliariai ateina „Europos Lietuvis". Mes gi jį išsiunčiame *kiekvieną trečiadienį* laiku, tikėdami, kad jis skaitytojus pasieks tą pačią savaitę. Mes teiravomės Londono pašte, kodėl jis kartais vėluojasi? Paštas mums atsakė, kad tai būna ne dėl jų kaltės ir prašė skaitytojus Europoje tuo reikalu tartis su savo krašto pašto įstaigomis.

Didžiosios Britanijos lietuviai Bradforde, Londone ir Mančesteryje šventė Lietuvos Kariuomenės 70 m. sukaktį

Lapkričio 19 d., L.K.V.S-gos „Ramovės" Manchesterio skyrius surengė M. lietuvių klube atkurtos Lietuvos kariuomenės 70-čio minėjimą, į kurį atvyko virš 50 žmonių. Į minėjimą buvo pakviesti Tomas Sakville, anglų parlamento narys (MP) ir BBC televizijos filmininkai, bet jie dėl kitų įsipareigojimų atvykti negalėjo.

Minėjimą atidarė ramovėnų pirm. K. Murauskas, kuris pasveikino susirinkusius ir pažymėjo, kad šiais metais sukanka 70 metų nuo Nepriklausomos Lietuvos kariuomenės atkūrimo ir paprašė visus tylos minute pagerbti už Lietuvos laisvę žuvusius savanorius, karius ir partizanus ir pakvietė H. Vaineikį skaityti paskaitos.

Prelegentas savo kruopščiai paruoštoje paskaitoje gana vaizdžiai nusakė mūsų kariuomenės atliktus žygius ir jos reikšmę Lietuvai amžių bėgyje, o Lietuvos kariuomenė nepriklausomybės metu buvo kaip liaudies universitetas. Paskaita išklausyta su dėmesiu.

Dar kalbėjo C.V-bos narys organizaciniams reikalams E. Šova, kuris pasveikino ramovėnus kariuomenės 70-čio proga ir pasisakė Lietuvos ir lietuvybės reikalais.

Meninę programą, kuri susidėjo iš dviejų dalių, atliko Nottinghamo moterų dueto „RŪTOS" dainininkės G. Aleknavičienė ir B. Bishop. Pirmoje dalyje jos padainavo 5 dainas ir G. Aleknavičienė padeklamavo 2 eilėraščius „Trispalvė salvė" ir „Dabar arba niekad".

Pertraukos metu J. Arbačiauskas paskaitė savo kūrybos alegorinę pasakėčią „Viltis ir pasiryžimas". A. Bruzgys padeklamavo J. Arbačiausko eilėraštį „Trispalvė".

Antroje dalyje padainavo 7 dainas ir G. Aleknavičienė paskaitė monologus „Eglė žalčių karalienė", „Iš ko sutverta moteris" ir „Dieve, duok pačią". Šioje dalyje prie dainų prisidėjo V. Aleknavičius, o prie paskutinės dainos — „Žydi, kvepia margos gėlės" — ir A. Jakimavičius.

Paskaitininkas ir menininkai — buvo aukšto lygio.

Ramovėnų pirm. K. Murauskas padėkojo paskaitininkui, meninės programos atlikėjams ir publikai už atsilankymą. Dainininkėms įteiktos gėlės. Minėjimas baigtas sugiedant Lietuvos himną. Po to vyko pasižmonėjimas ir buvo pravesta loterija.

A. P-kis

RŪPINASI DBLS-gos ATEITIMI IR KARIUOMENĖS MINĖJIMAS BRADFORDE

Senesnei kartai mažėjant ir DBLS skyrių veiklai silpnėjant, CV ieško būdų, kaip atgaivinti ir sustiprinti skyrių veiklą. Šią problemą išspręsti nėra lengva. Priaugančio jaunimo, kuris domėtųsi lietuviška veikla yra mažai. O iš tų, kurie ir domėjosi, retas užtektinai mokėjo lietuviškai. Taigi problema Britanijoje nesilpnėja, bet stiprėja ir dėlto, kai kurie skyriai jau yra rimtame pavojuje visiškai nustoti veikę.

Pasakymas, kad „jau šaukštai po pietų" nors ir daug kartų girdėtas, bet problemos nepanaikina. Jeigu taip būtume galvoję „Aušros" metais, nebūtume turėję nepriklausomos Lietuvos. Bet tada nežiūrint viso to lietuvybė buvo plečiama ir tautinis susipratimas ugdomas. Todėl apsigyvenę čia, patogumuose neturėtume užmiršti savo pareigų. Šios problemos pagrinde yra jaunimo tautinis auklėjimas ir lietuvių kalba. CV nariai E. Šova ir V. Gasperienė susirinko Coventryje, kur be jų dalyvavo nemažai skyriaus narių, keletas jaunimo atstovų, šią užduotį išspręsti. Vyko gyvos diskusijos, kurios nors problemos pakol kas ir neišsprendė, bet davė progą visiems susitikti ir padiskutuoti tiek jaunimą, tiek skyrius liečiančius aktualius klausimus.

Sekantis šiais reikalais susirinkimas įvyko š.m. lapkričio 26 d. Bradforde. Kadangi tą vakarą turėjo įvykti Kariuomenės Šventės minėjimas, buvo tikėtasi, kad tai daugiau pritrauks dalyvių.

Bradfordo skyrius turi jauną ir energingą pirmininką F. Šilingą, kuris deda visas pastangas atgaivinti vargo mokyklą ir pritraukti daugiau jaunimo į skyriaus narių eiles. To žinoma padaryti per septynias dienas negalima, susidaro daugiau sunkumų, nes kaip ir kitur lietuviai ir čia yra prislėgti apatijos. Klubo parengimai yra lankomi gausiai, bet prie skyriaus veiklos, ypač raginimo jaunimą stoti į tautinį darbą, prisidedama labai kukliai. Taigi skyriaus pirmininkas ir norėjo šį reikalą padiskutuoti su kitais, gal turinčiais daugiau praktiško patyrimo.

(Nukelta į 4 puslapį)

VLIKO SEIMO DEKLARACIJA

Karaliaus Mindaugo sukurtas Lietuvos valstybingumas ir tautinis sąmoningumas, paremtas krikščioniškos civilizacijos principais, perėjęs keletos šimtmečių patirtį, didelio ryžto kovas, išgyvenęs įvairius okupacinius ir tautinio atgimimo laikotarpius, 1918 metais vasario 16 dienos aktu buvo apvainikuotas nepriklausomybės laimėjimu.

Lietuva paskelbta Nepriklausoma Demokratinė Respublika.

Pasaulio valstybių ir Tautų Sąjungos pripažinta Lietuva, savarankiškai augo, stiprėjo ir kūrė savo piliečių ateitį.

Antrojo pasaulinio karo išvakarėse, dėl gėdingo-slapto Hitlerio-Stalino susitarimo Nepriklausoma Lietuvos valstybė pradžioje buvo pasidalyta, o vėliau parduota, tapo Hitlerio-Stalino agresijos auka.

Lietuva prieš Tautos valią buvo įjungta į Sovietų Sąjungą.

Šimtai tūkstančių bėgo į Vakarus ieškodami pagalbos ir apsaugos; šimtai tūkstančių nekaltai pasmerktų, be teismo, buvo tremiami į ledines Sibiro tundras; tūkstančiai traukė į miškus su ginklu rankoje priešintis okupantui.

Tautos kamienas liko pavergtame krašte, pasiryžęs nešti fizinę bei dvasinę vergiją, kentėti, išsilaikyti su laisvos ateities viltimi ir auginti naujas, tautiškai susipratusias kartas.

Helsinkio Baigiamojo Akto sukurti tarptautiniai bendradarbiavimo principai, Vakarų demokratinių valstybių skleidžiamas laisvas politinis, religinis, žmogaus bei tautų teisių apsisprendimas, ekonominės, ekologinės, komunikacijos, technikos tobulėjimas kartu su iš komunistinių kraštų pabėgėlių nuolatiniu šauksmu apie tebesitęsiančią stalinistinio komunizmo priespaudą Sovietų Sąjungoje ir okupuotuose kraštuose, pradėjo pamažu laužti geležinę sieną, skyrusią rytų ir vakarų valstybes, rytų ir vakarų kultūras, skirtingus žmonių gyvenimo lygius.

Vyriausias Lietuvos Išlaisvinimo Komiteto Seimas viltingai, atsargiai stebi vykstančias permainas Sovietų Sąjungoje ir bandymus kurti atvirumo ir persitvarkymo politiką, o taip pat dėl šių pasikeitimų kylančius tautinius judėjimus pavergtoje Lietuvoje bei didelį norą laisvojo pasaulio lietuvių entuziastingai remti lietuvių tautos laisvės ir nepriklausomybės siekimus.

Šis viešas, didingas lietuvių tautos prisikėlimas, rusenęs mūsų širdyse nuo okupacijos pradžios, išsiliejo į vieną galingą srovę sujungdamas visus, kuriems yra brangi laisva Lietuva — pogrindžio veiklos religinius, tautinius, žmogaus teisių, Helsinkio Akto stebėjimo, Lietuvos Laisvės Lygos narius, daug kentėjusius politinius kalinius, Persitvarkymo Sąjūdžio dalyvius — akademikus, menininkus, kultūrininkus, tautiškai atgimusius komunistų partijos narius ir laisvojo pasaulio lietuvius, nes šiame darbe dalyvauti yra kiekvieno lietuvio tautinė pareiga ir garbė.

Lietuva yra reikalinga kiekvieno lietuvio-lietuvės talkos ir pagalbos.

Bet taip pat turime būti ypatingai budrūs, dvasiškai ir tautiškai stiprūs, sentimentalumo nesuvedžiojami ir pajėgūs atpažinti tuos, kurie tarsi „dirbdami" Lietuvai — tarnauja okupanto tikslams.

Lietuvos pavergimas ir įjungimas į Sovietų Sąjungą yra tarptautinis nusikaltimas, daugumos Vakarų valstyvių ir Europos Parlamento pasmerktas, reikalaujantis atitaisymo.

Mes kreipiamės į laisvas pasaulio valstybes, Europos Parlamentą, Europos Saugumo ir Bendradarbiavimo Konferenciją ir Jungtines Tautas, prašydami paramos ir pagalbos Nepriklausomos Lietuvos atstatymui, pareikalaujant Sovietų Sąjungos kariuomenės ir milicijos dalinių pasitraukimo iš Lietuvos teritorijos.

Vyriausias Lietuvos Išlaisvinimo Komitetas kviečia visus pasaulio lietuvius — pavergtoje Tėvynėje, Sovietų Sąjungos tremtyje, ir laisvajame pasaulyje — įsijungti į šio garbingo uždavinio vykdymą —

NEPRIKLAUSOMOS LIETUVOS ATSTATYMĄ.

Vyriausio Lietuvos Išlaisvinimo Komiteto Seimas

Bostonas, 1988 m. lapkričio 13 d., 45-ieji VLIKO jubiliejiniai metai

Svajonių Aidai Britanijoje

Pilna Svajonių Aidų gastrolių programa yra 4 psl.

Iš kairės: **Zita Prašmutaitė, Virginija Bruožytė, Tomas Zdanius ir Arūnas Bruožis.**

LIETUVOJE

Žemė — amžinam naudojimui

„Valstiečių laikraščio" korespondentas A. Daugirdas pranešė iš Tauragės, kad tame rajone plinta žemės išnuomavimas kolūkiečiams, kurie nori šeimininkauti savarankiškai. Šio rajono „Tarybinio kelio" kolūkio narys Zigmas Grikšelis žengė toliau — jis amžinam nuomojimui išsinuomavo 30 ha žemės iš valstybės. Taigi žmogus taps tikrai savarankišku ūkininku, — teigia korespondentas. Z. Grikšelis ketina auginti bekonus. Jam padės du sūnūs ir kiti šeimos nariai.

Kalbėjo apie gyventojų poreikius

Ruošiantis LTSR Aukšiausios Tarybos sesijai, praeitą mėnesį posėdžiavo Plano ir budžeto komisija. Posėdyje kritiškai dėl gyventojų aprūpinimo prekėmis pasisakė keli deputatai.

Deputatas P. Morkūnas pabrėžė, kad daug respublikoje gaminamų prekių išvežama, neatsižvelgiant į Lietuvos gyventojų poreikius. Visų pirma jis paminėjo mėsą, konditerijos gaminius, šaldytuvus, televizorius ir kai kurias kitas prekes. Deputatas J. Dromantas siūlė, jog siekiant geriau aprūpinti gyventojus mėsa ir jos produktais reikėtų sumažinti tiekimą į sąjunginį fondą, atitinkamai padidinus šių produktų tiekimą respublikos rinkai. Reikia, taip pat, pagerinti pieno, mėsos ir duonos kokybę. Kiti deputatai kalbėjo, kad nepakankamai sparčiai vykdoma gyvenamųjų namų statyba, nesirūpinama gamtos apsauga.

Respublikos ekonominio savarankiškumo klausimus Vilniuje svarstė ekonomistų pasitarimus. Jame šalia respublikos ekonomistų dalyvavo ir svečiai iš Maskvos. Mokslininkai pareiškė savo nuomonę apie nutarimo projektą dėl Lietuvos TSR ekonominio savarankiškumo ir respublikos pervedimo į finansavimąsi ir regioninę ūkiskaitą.

Rungtynės ir peštynės

Vilniaus „Žalgirio" stadione įvyko paskutinės šio sezono futbolo rungtynės tarp „Žalgirio" ir Maskvos „Spartako". Vilniečiai nugalėjo „Spartaką" rezultatu 2:0. Plojimų jūra ir skandavimais „ačiū", žiūrovai dėkojo už pergalę. Plojimai nesiliovė ir tada, kai žalgiriečiai, nešini tautine vėliava ir lydimi jaunųjų žiūrovų, apibėgo aplink aikštę.

Vilniaus milicijos viršininkas E. Matuzanis pasakė „Tiesos" korespondentui, kad tas rungtynes lydėjo ir įvykiai, kurių negalima pavadinti maloniais... Stebėti šių rugtynių buvo atvykę apie 300 maskviečių. Daugiausiai tai buvo 14-17 metų paaugliai, atvykę neorganizuotai. Lapkričio 2 dieną grupė šių sirgalių, apsiginklavusių lazdomis, Lenino prospekte girti įžeidinėjo praeivius, provokavo muštynes. Daugiau nemalonumų įvyko lapkričio 3 dieną prie „Kronikos" kino teatro. „Spartako" šalininkai užpuldinėjo praeivius, mėtė į juos tuščius butelius. Keli vilniečiai buvo sužeisti, o aštuoni maskviečiai buvo sulaikyti, vienam chuliganui iškelta baudžiamoji byla. Po šių įvykių milicininkai buvo apginkluoti guminėmis lazdomis. Iš viso buvo sulaikyti 37 maskviečiai. Didesnių incidentų su „Žalgirio" komandos gerbėjais neužfiksuota. Tačiau palydėti maskviečius į geležinkelio stotį buvo susirinkę „ne su gerais norais" didelis būrys jaunų vilniečių. Jie bandė susikibti su išvykstančiais. Nežiūrint milicijos apsaugos, išlydintieji vis dėlto apmėtė vagonus įvairiais daiktais.

NAUJI PRENUMERATORIAI

„Europos Lietuvį" siuntinėjame į visus pasaulio kraštus. Užsisakykite „Europos Lietuvį".

GYVOSIOS DVASIOS ŽMOGUS

Julius Vidzgiris

Tarp tų keliasdešimties tūkstančių lietuvių, kurie per Antrojo pasaulinio karo audrą laimingai pasiekė Vakarų Vokietiją, buvo apie pora tūkstančių studentų. Vienas jų — Vincas Natkevičius, jau baigęs Kaune ir Vilniuje lietuvių kalbos ir literatūros studijas, nors diplomo ir nesuspėjo išsivežti. Nuo Vinco Kudirkos laikų taip pas mus klostėsi, kad daugelis pasauliečių šviesuolių ir visuomenės veikėjų kokiu nors būdu savo biografiją susiedavo su kunigų seminarija. Neišvengė to ir mūsų sukaktuvininkas. 1944-45 jis pabuvojo Eichstaetto kunigų seminarijoje, kuri tuo metu buvo svetingai priglaudusi per šimtą Lietuvos klierikų. Priėmęs šį tarsi neišvengiamą biografijos bruožą, joje ilgai neužsibuvo. Tuojau po kapituliacijos persikėlė į Tiubingeną ir čia toliau gilino mėgstamas filosofijos bei sociologijos studijas, užbaigdamas jas 1966 magistro (M.A.) darbu apie simpatiją ir meilę Makso Šelerio filosofijoje.

Studijuodamas Tiubingene, Natkevičius toliau dalyvavo visuomeninėje veikloje. Dar 1945 vasarą jis atkūrė moksleivių ateitininkų sąjungą. 1946-49 buvo Ateitininkų federacijos generaliniu sekretorium. Jei ir šiandien ateitininkija gyva plačiame pasaulyje — tai ne be jo nuopelnų.

3

Kai 1952 užsienyje ėmė kurtis rezistencinio Lietuvių fronto bičiulių sąjūdis, sukaktuvininkas, savaime suprantama, buvo su juo. Organizavo jo veiklą Vakarų Europoje, jai vadovavo, redagavo tarpais biuletenį, tvarkė informacijos tarnybą ELI.

LFB sąjūdis lietuviškosios visuomeninės minties raidoje tuo reikšmingas, kad išplėtojo ir iškėlė pilnutinės demokratijos idealo sampratą. Ne visada ji buvo teisingai suvokiama. Ypač daug sąmyšio ir nereikalingų ginčų kėlė vad. „nepasaulėžiūrinės politikos" terminas, tarsi tai reikštų pasaulėžiūros nuvertinimą viešajame gyvenime. Populiarindamas šią sampratą, sukaktuvininkas pabrėžė jos centrinę idėją — pasaulėžiūriškai laisvą žmogaus apsisprendimą. Štai būdingas jo teiginys:

„...kiekvienas protingas žmogus turi atsakyti sau, kam ir kaip jis gyvena, ir tuo jis pareiškia pažiūras savo paties pasaulio, gyvenimo ir visos būties atžvilgiu. Tai ir yra pasaulėžiūrinis apsisprendimas, kuris gali būti daugiau mažiau sąmoningas ir logiškai pagrįstas, bet jis visada yra. Pasaulėžiūra todėl yra susijusi su žmogaus esme. Kaip esminį, su jo giliausiais įsitikinimais susijusį, jo individualybę išreiškiantį pradą kiekvienas žmogus savo pasaulėžiūrą nepaprastai brangina, nes tai idėjine prasme jis pats. Kartu savo pasaulėžiūrinius įsitikinimus kaip giliausias tiesas žmogus jaučiasi prieinąs laisvai: tai pati jo sąžinės, jo dvasios laisvė. Šita prasme M. Heideggeris teigia, jog laisvė yra tiesos esmė. Galima su tuo teigimu pilnai nesutikti, bet mažiausia jis teisingas tuo žvilgsniu, jog laisvė yra kiekvienos tiesos sąlyga. Tai reiškia, jog žmogaus dvasia yra laisva, jos negalima administruoti kaip kokio ūkio, nes tuo paneigtume jos laisvę. Savo dvasios laisve žmogus yra asmuo ir tuo jis stovi pirma ir aukščiau valstybės, kuri todėl negali šios laisvės paneigti". (*Į laisvę*, 1973 Nr. 58 (95), p. 24).

1954 prasidėjo Europos lietuviškųjų studijų savaitės, kurių ir šiandien neįmanoma įsivaizduoti be Vinco Natkevičiaus. Jis jų nuolatinis rengėjas, paskaitininkas. Daugiausia joms vadovavęs moderatorius. Daug rūpinosi tuo, kad „studijų savaitė turi ir specialų visuomeninį uždavinį: pratinti visuomininkus dirbti visuomenei rimtai, pasiruošus, vengiant improvizacijos ir lėkštumo". (*Į laisvę*, 1983 Nr. 88 (125), p. 24).

Dar pora žodžių apie pedagogą ir spaudos darbuotoją. Jau Lietuvoje jis buvo mokytoju, dėstė lietuvių kalbą ir literatūrą Alytaus ir Kauno gimnazijose, daugelį metų Vasario 16-sios gimnazijoje Hiutenfelde, 1967-78 buvo jos direktorium. Išėjęs į pensiją dėsto lietuvių kalbos kursą Frankfurto universitete.

Uolus periodinės spaudos bendradarbis. Žurnalai *Aidai, Ateitis, Į laisvę*, laikraščiai *Draugas, Europos lietuvis, Tėviškės žiburiai* ir kiti skelbia jo straipsnius ir studijas. Rašo visuomenės ir literatūros kritikos klausimais. Bendradarbiavo Amerikos Balso ir Laisvės Laisvosios Europos radijų lietuviškosiose programose. Geras ir mėgstamas kalbėtojas, turįs dovaną aiškiai ir stilingai reikšti mintis, žavįs gražia taisyklinga kalba, nuosekliu ir nuosaikiu minčių dėstymu.

Sukaktuvininkas gimė ir užaugo nepriklausomoje Lietuvoje, subrendo tiesioginėje Vakarų kultūros įtakoj, tikras vakarietis lietuvis — plačių akiračių humanitaras ir kultūros veikėjas. Bet visų pirma — gyvosios dvasios žmogus. Septyniasdešimtojo gimtadienio proga sveikindami jį, jam nuoširdžiai linkime dar ilgai kūrybiškai šią dvasią toliau skleisti. Plurimos annos!

Paminklas Panevėžio chirurgams

Vėlinių dieną Panevėžio kieme buvo iškilmingai atidengtas paminklas trims lietuviams gydytojams, kuriuos 1941 metais nužudė pasitraukdami iš Lietuvos bolševikai.

SVETIMOJE SPAUDOJE

APIE ĮVYKIUS VILNIUJE

Daily Telegraph šių metų spalio 24 d. talpina Xan Smiley straipsnį iš Lietuvos: „Atsiplėšiant nuo meškos".

Smiley rašo: Sovietų Sąjunga vis tik dar yra imperija, nors gal ne taip bloga, kaip prieš tris metus. Bet paskutinis savaitgalis Vilniuje, Lietuvos sostinėje, kur šimtai tūkstančių žmonių giedojo ir meldėsi už laisvę, mane įtikino, jog yra galimybė, kad komunistų Rusijos carai galimai turės pradėti prarasti kai kurias beteisiškai užgrobtas žemes.

Beveik negalime įsivaizduoti, kad rusai atsisakys nuo tų visų nerusiškų plotų. Kai kurie iš jų, kaip Kazachstanas, buvo nelauktai efektyviai rusifikuoti, bet jeigu Gorbačiovas yra priverstas rizikuoti ir bent dalinai skaldyti teritoriją, trys Pabaltijo respublikos, nepriklausomos nuo bolševikų revoliucijos laikų iki 1940 metų, bus pirmieji kandidatai.

Sudėtingas ir pavojingas žaidimas prasidėjo, kur Lietuvos partija ir jos žmonės bando vieni kitus viršyti. Iki šiol komunistai ir jų naujas vadas, Algirdas Brazauskas, stengiasi neatsilikti nuo krašto naujos nepriklausomos organizacijos Sąjūdis, įsteigtos savaitgalio suvažiavime. Bet negalima išvengti to fakto, kad jeigu jie nusileis Sąjūdžio reikalavimams, pakartotinai padarytiems suvažiavime, — kaip atviri rinkimai ir referendumai apie Lietuvos padėtį, jis ir partija galų gale atsistos prieš politinę savižudystę.

Dauguma žmonių nors nenorom sutiko duoti raumeningam Brazauskui progą būti Lietuvos Dubčeku, nors jis ir neatrodo tinkamas tam vaidmeniui. Neperdėsiu sakydamas, kad didelė dauguma lietuvių (2.85 milijonai iš 3.64 milijonų respublikos gyventojų) neapkenčia rusų, rusų primesto komunizmo ir jo vietinių samdinių.

Trumpas žvilgsnis į istoriją pasako kodėl. Nuo 1940 iki 1948 metų beveik 3000,000 lietuvių, beveik dešimtadalis gyventojų, visa nekomunistinė inteligentija, aukštesnė buržuazija, progresyvūs ir turtingesni ūkininkai, daugumas vyskupų ir kunigijos žiedas buvo sušaudyti ar išvežti į Sibirą. Praktiškai nėra nei vienos nepaliestos šeimos. Iš tų tiktai apie 30000 išliko gyvi; daug iš jų vis dar yra Sibire, nes sovietų pasų sistema neleidžia jiems grįžti namo.

Hitlerio žiaurumas, Lietuvos okupacijos nuo 1941 iki 1944 metų, sunaikino didžiulę žydų bendruomenę ir vietinę, visuomet mažą komunistų partiją, buvo ne mažiau pasibaisėtinas, bet yra aišku, kad šiandien lietuviai skaito stalininę kontrolę ir rusų kolonizaciją (Sąjūdžio kalbėtojai pakartotinai vartojo šį žodį), kaip daug baisesne.

Oficialiai 99.19 procentų lietuvių balsavo 1940 metų vasarą už inkorporaciją į Sovietų Sąjungą. Be partiečių, aš nesutikau nei vieno žmogaus, net po keturių dešimtmečių indoktrinacijos metų, kuris nemanė, kad tas skaičius yra begėdiškas melas. Net Brazauskas nenorėjo apie tai ginčytis.

Akrobatinio žaidimo tikslas, kurį pradėjo Sąjūdžio strategai, yra palaipsniui perimti sovietus (ar tarybą), be atviros opozicijos partijai ir išprovokuojant Kremlių, iki tol kol Sąjūdis pasidarys per didelis, kad jį būtų galima sustabdyti nediskredituojant glasnost visiems laikams.

Delegatų suvažiavime maždaug penktadalis buvo komunistų partijos nariai. Keletas Sąjūdžio įžymių žmonių turi žinomus KGB ryšius; bet Sąjūdžio taktikai, turbūt mano, kad geriau turėti vyriausybės žmones valdyboje, negu kenkti iš išorės. Ištikrųjų, Lietuvos politinis spektaklis žavi tuo, kad bandoma išspręsti — leninėje frazėje — kas išnaudoja ką?

Keletas Sąjūdžio vadovaujančių asmenų viešai teigia, kad jie tiktai nori „ekonominio, socialinio ir kultūrinio suvereniteto". Bet visa eilė jo reikalavimų, šiltai priimtų suvažiavime, jei priimti, visiškai prieštarautų komunistiniams principams. Sąjūdžio statutas, pavyzdžiui, mini teisę į privatų švietimą, privačius ūkius, privačią nuosavybę, išskiriant „jos pratęsimą į gamybos priemones" — ir privatų butų fondą".

Ten taip pat sakoma: „Visos piliečių grupės, kurios nori statyti kandidatus ir sugeba suformuluoti jų rinkimų programas, turėtų dalyvauti rinkimuose". Tai yra netiesioginis šūkis daugiapartiškumui, kuris reikštų komunistinio monopolio panaikinimą.

Lietuva turi savo ypatumus, bet ji yra mikrokosmas Gorbačiovo bendros agonijos: kaip išbraukti didelį melą, kuris supa visą sovietų istoriją, nepripažįstant, kad dabartinė komunistų valdžia yra neteisėta. Brazauskas buvo priverstas droviai prisipažinti, kad mūsų istorikai dabar „svarsto" taip vadinamus rinkimų 1940 metais teigimus, kad 99.19 procentai pasisakė už tautos kastraciją atrodytų kiek perdėtas. Tačiau oficialus demaskavimas to grubaus, bet kruopščiai propaguoto partijos melo gali atskleisti ištisą tinklą fantazijų, kurios palaiko mitą apie leninį teisumą ir Markso „istorinį neišvangiamumą".

Komunistinė valdžia, net prie Gorbačiovo, vistik turi būti patvirtinta ideologine ir moraline teise. Kada tai yra atmesta ir išjuokta, kaip dabar Lietuvoje, pasilieka tiktai nuogas imperializmas, kurį nei viena civilizuota valdžia negali primesti. Ar yra Gorbačiovas pakankamai stiprus padaryti Rusiją civilizuota suteikiant laisvę Lietuvai ir kitoms Pabaltijo valstybėms?

J.B.

Paminklas stalinizmo aukoms

Neatsižvelgiant į kūrybinių organizacijų atstovų pasiūlymą (atstatyti paminklą Trijų kryžių kalne, Vilniuje), LKP Centro komitete įvyko kitas pasitarimas, kuris buvo skirtas „paminklo stalinizmo aukoms sukūrimo ir pastatymo problemoms aptarti". Pasitarimą vedė LKP CK sekretorius L. Šepetys. Buvo nuspręsta paskelbti projektui konkursą.

LIETUVA IR TARYBŲ SĄJUNGA LEMTINGAISIAIS LIETUVAI 1939—1940 METAIS

JUOZAS URBŠYS

BUVĘS LIETUVOS UŽSIENIO REIKALŲ MINISTRAS

9

Grįžtame į pasiuntinybę su deginančiu dokumentu kišenėje. Jaučiamės suniekinti, sutrypti, išprievartauti.

Bandome telefonuoti į Kauną. Nejungia. Visi laidai, girdi, užimti. Šifruoti — nebėra laiko.

Tris reikalavimų punktus ir ultimatumo terminą siunčiame atvira telegrama.

Paryčiui galiausiai sujungia mus su Kaunu. Atsiliepia užsienių reikalų ministerija. Prieina Teisių-administracijos departamento direktorius Voldemaras Vytautas Černeckis.

—Labą rytą, — sakau, — iki 10-tos valandos turiu čia pranešti, priima ar nepriima vyriausybė Tarybų Sąjungos ultimatumą. Ką galiu sakyti?

Nebandysiu rekonstruoti Černeckio žodžių. Jo balso skambesys pakankamai rodo visą padėties tragediją. Jaučiu, kad ir mano klausimas skamba jo ausims keistai, beveik nesuprantamai. Lyg sakytų: Kokia gali būti kalba apie priėmimą ar nepriėmimą, kad tas nieko nekeičia, kad Tarybų Sąjungos kariuomenė vis tiek žengia į Lietuvos žemę!"

Galiausiai nuvargusiu prislėgtu balsu prataria:

—Priima.

Čia bus ne pro šalį pagerbti šito tauraus patrioto atminimą. Jis buvo vedęs Amerikos lietuvaitę, sukūręs gražią ir gausią lietuvišką šeimą. Kaip gimusi JAV-bėse, jo žmona turėjo teisės į Amerikos pilietybę, o pagal ją ir jis. Tarybų Sąjungai užėmus Lietuvą, JAV-bių pasiuntinybė siūlėsi išduoti Černeckiams Amerikos pasus, kad galėtų su visa šeima išvykti į JAV-bes. Černeckis tačiau nepanoro nelaimės dienomis skirtis su savo kraštu ir pasiliko Lietuvoje. Deja, ne ilgam. Atėjūnai deportavo jį su visa šeima į Sibirą. Ten jį uždarė į lagerį, kur jis ir mirė. Žmoną su ketvertu vaikų, „užtikrindami" savitarpio pagalbos sutarties „vykdymą", deportavo už speigračio prie Lenos upės žiočių.

Birželio 15-tosios rytą prašomės su Natkevičium pas Molotovą.

Neilgai trukus, telefono skambutis:

—Molotovas laukia.

Priima Molotovas su Pozdniakovu.

Sakau:

—Lietuvos vyriausybė jūsų ultimatumą priima.

—Gerai, — taria Molotovas ir, pakeldamas balso toną, priduria: — Bet jūsų vyriausybė ir toliau varo priešišką mums politiką. Ką tik gavome žinią, kad ji skiria Raštikį nauju ministru pirmininku. Kaip jūs galite be mūsų žinios ir be mūsų pritarimo skirti naują ministrą pirmininką?

—Bet jūs gi reikalaujate, kad būtų sudaryta nauja vyriausybė... — bandau aiškinti.

—Taip, bet ji turi būti mums priimtina. Todėl dėl jos sudarymo turite tartis su mumis.

Pasak ultimatumą, tarybinė kariuomenė įvedama į Lietuvą, kad laiduotų „galimumą įgyvendinti Tarybų Sąjungos ir Lietuvos savitarpio pagalbos sutartį", o tos sutarties VII-sis straipsnis expressis verbis nustato, kad (kartoju):

„Šios sutarties įgyvendinimas jokiu būdu neturi paliesti susitariančiųjų šalių suverenių teisių, ypač jų valstybinės santvarkos ekonominės ir socialinės sistemos, karinių prieminių ir aplamai nesikišimo į vidaus reikalus principo".

Ir šit — be Tarybų Sąjungos pritarimo Lietuva, suvereni valstybė, nė savo vyriausybės sudaryti nebegali.

—Na, gerai, — kalba toliau jau ramesniu balsu Molotovas,— šiandien išskris į Lietuvą mūsų ypatingasis įgaliotinis. Kas juo bus dar nežinau.

Ir žiūri į mane valandėlę, kažin ką galvodamas.

—Tai su juo jūsų prezidentas ir turi tartis dėl naujos vyriausybės sudarymo. Su juo ir su draugu Pozdniakovu, — baigė Molotovas.

Tuo ypatinguoju įgaliotiniu buvo paskirtas aukščiau minėtasis Dekanozovas, užsienių reikalų liaudies komisaro pavaduotojas.

Telegrafuojame Kaunui, ką buvom išgirdę iš Molotovo.

Natkevičius sako:

—Gal telegrafuokime dar, kad Škučas ir Povilaitis niekur nebėgtų. Ko jiems bijotis teismo? Jei pabėgs, tai bus kaip ir primetamos kaltės prisipažinimas.

Telegrafavome... Tokie naivūs dar buvome... Vis dar manėme jog, nepaisant visko, Lietuva išliks nepriklausoma valstybė. Natkevičius spėliojo jai ano meto Mongolijos statusą. Manėme, kad Lietuvos teismas savaime krašte viešai svarstys Skučo ir Povilaičio bylą. Juk pirmasis ultimatumo punktas ir reikalavo, „kad vidaus reikalų ministras Skučas ir saugumo departamento viršininkas Povilaitis būtų atiduoti teismui. Ministras pirmininkas Merkys, įsakydamas suimti tuodu pareigūnus, vykdė ultimatumo reikalavimą. O ar kas girdėjo apie kokį jų teismą? Ir net apie jų likimą? — Dingo NKVD labirintuose kaip į vandenį įkritę.*)

Birželio 15 Maskvos didžiajame teatre vyko baigiamasis baltarusių dekados spektaklis. Gavome kvietimus ir mudu su Natkevičiumi. Natkevičius klausia, ar eisim.

—Ne, — sakau, — ne tas galvoj.

Natkevičius kalbina vis dėlto eiti. Kam, girdi, demonstruoti. Ką tas duos?

Nuėjome. Vietą ložėje davė man greta Vokietijos ambasadoriaus von Schulenbergo. Kokiais sumetimais, protokoliniais ar kitokiais, — nežinau.

Kadangi ryt išvažiuoju, pritiktų padaryti Molotovui atsisveikinimo vizitą. Pasiuntinybė paskambino į Protokolo skyrių.Tas neilgai trukęs patelefonavo, jog nors Molotovas šį vakarą dalyvauja baltarusiams keliamose Kremliuje vaišėse, jis visgi valandėlę iš jų pasišalinsiąs ir pusiau dvyliktą nakties mane priimsiąs.

Nuvykome dar kartą — ir dabar jau, bent man, paskutinį — į Kremlių.

Nuo vaišių valandėlei atitrūkęs Molotovas priėmė mus gerai nusiteikęs. Klausia kažkodėl mano nuomonės apie Justą Paleckį. Pasakiau, jog man atrodo, kad jis yra nuoširdus Lietuvos patriotas.

Nieko tada nežinojau ir nenumaniau apie Kremliaus Justui Paleckiui numatytą vaidmenį.

Atsisveikinant, įdėmiai į mudu su Natkevičiumi pasižiūrėjęs, Molotovas tarė:

—Judu galėsite dirbti ir prie naujos tvarkos.

—Ačiū.

Molotovas jaučiasi jau visiškas Lietuvos šeimininkas. Kurgi ne? Prigrūdęs tiek kariuomenės. Kaip rusas jis žinojo, jog kto palku vzial, tot i kapral, arba maždaug lietuviškai: kas vėzdą laiko, tas ką nori vaiko.

Kitą rytą, birželio 16-tąją, skrendu reisiniu švedų lėktuvu į Rygą.

Juo arčiau Latvijos, juo daugiau padangėje tarybinių naikintuvų. Mat, tą pačią dieną, kai Lietuvą, Tarybų Sąjungos kariuomenė užėmė Latviją ir Estiją. Du naikintuvai priskrenda prie mūsų lėktuvo, vienas iš vienos, kitas iš kitos pusės. Liepia tūpti ir nusiveda į karinį lauko aerodromą, pilną karo lėktuvų. Iš mūsojo išlipa, matyt, kartu skridęs, koks pereigūnas, kiti liekame laukti. Po ketvirčio valandos jis grįžta, švedas vėl kyla į orą.

Rygoje persėdau į traukinį. Jau čia pat ir Lietuvėlė, brangioji, mieloji, vienintelė...

*) „Skučas i Povilaitis, schwytani na granicy pruskiej, zostali uwięzieni i pozniej straceni" — rašo Jerzy Ochmanski, HISTORIA LITWY, 1967 — „Skučas ir Povilaitis buvo suimti prūsų pasienyje, įkalinti ir paskui nužudyti".

(Bus daugiau)

LAIŠKAS IŠ ČIKAGOS

L. KASIULIS

Malonu lietuvišką Čikagą aplankyti. Vistik, gyvenimas joje tebevyksta, nors ir ne tuo tempu, kaip anksčiau. Marketparko gatvėse ir parduotuvėse dar vis lietuviškai kalbama, bet nebėra jau ant 69-tos gatvės rentinio sėdinčio Stasio, kuris niekam nekenkdavo, bet ir nesileisdavo vietos moterų priglaudžiamas, pamaitinamas, ar, kaip kartą bandyta, karšta vonia ir lova aprūpinamas. Vienos šaltos žiemos rytą rado vietiniai jį ant tos pačios gatvės rentinio sustingusį...

Gražus tas Marketparkas, kelių dešimčių metų medžių karūnos dviaukščių namų kraigus supa, namai nėra visiškai susiglaudę, kaip senesnėse miesto dalyse. Na, ir visi patogumai yra pašonėje: čia ir gatvė „Lithuanian Plaza" iškabomis padabinta, o jos pabaigoje į dangų kyla vėl didinama daug milijoninė seserų kazimieriečių Šv. Kryžiaus ligoninė; netoliese dungso nauju mūru padvigubintas Šv. Kazimiero seserų vienuolynas ir jų išugdyta Šv. Kazimiero akademija (dabar Maria High School). Čia yra ir automobiliais apstatyta, šiukšlių nusėtų šaligatvių apsupta, Švenčiausios Mergelės Marijos gimimo lietuviška bažnyčia, kurioje vienos iš penkių Mišių dar lietuviškai sekmadieniais švenčiamos...

Ir patogu tame Marketparke! Šešiuose kvartaluose pilna krautuvių, krautuvėlių, kuriose apstu lietuviškų duonų, pyragų, saldumynų, balandėlių, koldūnų, visaip iškimštų vištienos kojelių — tik pirk, žmogau, pasišildyk ir kaip savo patiekalais, svečius vaišink! O tik save vaišinantiems, ta pati „Lithuanian Plaza" mirguliuoja bene dvidešimčia karčiamų, kurioms nei dieną, nei naktį netrūksta lankytojų... 71-mos gatvės artumoje, gi yra keliolika užkandinių, restoranų, dviejų laikraščių redakcijos, kurios, tiesa, lietuviško gyvenimo žinias patiria daug vėliau, nei gatvėje susitikę praeiviai...

Marketparke žmogus yra, kaip namuose. Čia yra miegamieji, o salonai menės, parodų ir susirinkimų salės, yra toliau. Anksčiau praturtėję lietuviai kraustėsi iš senųjų apylinkių į 59-tos — 71-mos, Vesteraunės (Western Avenue) ir Kalifornijos gatvių naujus kvartalus, bet savo kultūriniam gyvenimui patalpų nekūrė.

Bepigu buvo seniau, kai dauguma lietuvių gyveno Brydžporte (Bridgeport) ant Uolstryčio (Halsted ir 33-čios gatvių apylinkėje). Ten buvo akcinė Lietuvių auditorija (seniai puertorikiečiams ar negrams parduota), buvo paraudonavusių Mildos salė ir daugelį lietuviukų išauginusi Šv. Jurgio parapija ir mokykla. Visi tuomet savo vietose sutilpdavo ir toli važiuoti nereikėdavo. O dar seniau, gyvenimas sukosi prie 18-tos ir Uolstryčio gatvių, kurių poreikius, kaip ir Marketparke dabar, aptarnaudavo apylinkės bažnyčia ir nesuskaičiuojamos galybės karčiamų...

Bet tai buvo seniai, prieš antrojo pokario emigrantams čia atsikeldinant. Kultūrinis gyvenimas dabar vyksta jau dvidešimtį metų pajuodusios apylinkės „naujame" tėvų jėzuitų Jaunimo centre (prie 56-tos ir Western Avenue) arba už dvidešimties mylių esančiame neseniai įgytame „Pasaulio lietuvių" centre. Vežioja šeštadienių rytais tėvai vaikus į Jaunimo centrą lietuviškom pamokom ir grįžta jie į vakarones, parodas, susirinkimus, posėdžius. Važinėja tie keli šimtai, gal tūkstantis (iš 46.000 lietuviškai kalbančių) pasiryžėlių jau nebe iš Marketparko, bet iš įmantresnių (ir daug brangesnių) priemiesčių, esančių bent už pusvalandžio ar ilgesnės kelionės, nes patalpomis savo kultūriniam gyvenimui jie, kaip Marketparko kūrėjai, nepasirūpino. Įgrysta tas nuolatinis važinėjimas, spardosi vaikai beisbolo šeštadieniais negalėdami žaisti, tad palengva byra lietuviškų bažnyčių parapijiečių skaičiai (kurija, gi net draudžia ne savo apylinkės parapijoms priklausyti), mažėja lituanistinių mokyklų mokinių, skautų, ateitininkų sueigų dalyvių skaičiai, nesgi, per daug jau pastangų ir nepatogumų tenka pakelti savo tėvų tautybės dėliai...

Čikaga — „laisvojo pasaulio lietuvių sostinė" — anksčiau didžiavosi bent trim dalyviais lūžtančiais šeštadienio ir sekmadienio įvykiais. Bet nebe taip yra dabar: pakanka jų ir po vieną.

———

Pasimaišiau beveik netyčia kun. Kuzminsko Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronikos pasipirčiai surengtame pobūvyje. Prie apvalų stalų linksi žilos vyrų ir įvairiaspalvės moterų galvos. Laksto jaunos padavėjos (lietuvaitės) gardžiais viščiuko ir kotletukų patiekalais nešinos. Groja šokių kapela, lėtai siūbuoja (o gal tik taip sau vaikšto) daugelio metų sulaukusios poros. Vyksta visokių suneštinių dovanų loterija. Bet žmonių, didžiojoje salėje vos apie aštuoniasdešimts — tik patys ištikimiausi, nežiūrint, kad pobūvio reklamos kyšojo kiekvienos lietuviškos prekyvietės lange, skelbimai buvo Čikagos „Drauge", „Laisvoje Lietuvoje", turbūt ir kitur.

Buvau ir Vyriausiojo Lietuvos Išlaisvinimo Komiteto finansuotojo — „Tautos Fondo" — metiniame baliuje. Nedidukė Tautinių namų salė buvo sausakimšiai užpildyta stalais ir virš poros šimtų žmonių. Žiūri mano žmonelė į publiką, kraipo galvą ir sako:

— Nejau ir mudu atrodom, kaip čia susirinkę mūsų bendraamžiai?

— Tiesą sakai, brangioji! Mes save pamatome tik į kitus pasižiūrėję. Bet va, žiūrėk, yra čia ir keletas jaunesnių...

Prieina prie manęs nepažįstamas dalyvis.

— Jūs ne vietinis? — klausia, savo pavardės nesakydamas.

— Na, ne, atvažiavęs, — atsakau.

— Tai Bobelį remi!?

— Na, nebūtinai, bet VLIKĄ, su ar be Bobelio, reikia išlaikyti, kito iš Lietuvos neatsivežėm...

— O, aš pažįstu tą Bobelį. Kartu Vokietijoj buvom. Jis su nieku nesiskaito ir niekad iš vietos nepasitrauks.

— Betgi, Jūs pats Tautos Fondo pobūvyje esate, — bandau pokalbį švelninti, tačiau mano pašnekovas pradėjo trauktis vakaro vadovui paprašius dėmesio stambesnių aukotojų pagerbimo lapų įteikimui. Jų gavėjų tarpe pamačiau ir nepažįstamą pašnekovą...

———

Stoviu prie laikraščių lentynos „Paramoje". Prieina senyvas vyras. Mezgasi pokalbis.

— Na, kurį laikraštį pirksite? — klausiu bakstelėjęs į naujausią dvisavaitinio „Lietuvių Balso" numerį.

— Ne, jis ružavai rašo. Įgriso man tas kun. Zakarauskas, žinai, Svilonis, vis apie tą patį rašydamas. Ale, kartais jis ir neblogai pasako.

— Tai gal „Akiračiai" Jums geriau patinka, — bandau tęsti.

— Ne! Tie tai tikrai į raudoną Lietuvą nukeliavo, — postringuoja man tas vyras.

Pabandau dar kartą, rodydamas į kanadiškus „Tėviškės Žiburius" ir į vienintelį čikagiškį dienraštį — „Draugą".

— O ja, tie buvo geri, bet dabar visai sumenko, kad nei skaityti juose nėra ką.

— Teisingai sakote, jie buvo geresni. Bet Jums tikriausiai Londono „Europos lietuvis" patiktų, nors jo raidės ir mažokos, suplakta daug, vyresniam net skaityti sunku.

— O, tas tai geras. Ką čia mažos raidės — man nėra bėdos. Bet „Parama" jo niekad neturi, turbūt negauna.

— Tai kodėl neprenumeruojat? Už trisdešimtį dolerių metams jis oro paštu greičiau, nei „Tėviškės Žiburiai" iš Kanados ateina.

— A, žinau, tai geras laikraštis. Sakai, trisdešimtį dolerių už oro paštą? O kiek laikraštis kainuoja?

— Ne, ne, ir laikraštis ir oro paštas kartu tik tiek kainuoja. — A, Tai gerai sakai, reikės pagalvoti. Ir mano pašnekovas nuėjo sau.

Tai va, tokie yra Čikagos žmonės: viskas, kas prienama, yra bloga, ko nėra — gera, bet yra saugiau pasitraukti, kad netyčia įsikalbėjus nereikėtų piniginės išsitraukti...

———

Susitinku pagarbius pirmininkus. Skrieja mintys, klausimai, sumanymai. Matau, niekas netinka. — Darykim tą, darykim kitą, — siūlau, bet žilos galvos tik linguoja, nei pritardamos, nei protestuodamos. Gerą valandą taip nuoširdžiai prakalbėjus, pradėjau suprasti: tikrai, mintys neblogos, bet jėgos jau nebe tos, nebe tos; yra saugiau išklausyti, bet darbais virš mažėjančių jėgų nepersikrauti... Ir pasidarė man taip liūdna, liūdna, kad susigėdau ir nutilau.

———

Malonus Marketparkas, deja, jau nėra toks koks buvęs. Praretėjo jame lietuvių namai, į brangesnius priemiesčius išsikraustė jaunesnieji. Gyventojų amžius daro savo: dviaukščiai dviejų butų namai dabar parsiduoda už šešiadešimtį, septyniasdešimts penkis tūkstančius dolerių (ot, kad tokios kainos būtų Londone!). Juos perka juodieji. Praeis dar keli keliolika metų ir ant Dariaus Girėno paminklo laipios jau nebe lietuviukai, bet nepagarbūs juodukai, kurie išdidžiai pasisakys, gyvena prie „Lithuanian Plaza". Bet mūs tenai jau nebebus...

ATEITININKŲ FEDERACIJOS RINKIMŲ REZULTATAI

Ateitininkų Federacijos rinkimų komisija Clevelande, kurią sudarė Roma Čepulienė, Marija Mikonienė ir dr. Birutė Kasperavičienė, šių metų pirmomis dienomis išsiuntė 1293 balsavimo lapelius pagal jai pristatytus sąjungų narių sąrašus. Iki nustatytos datos komisija gavo 551 teisėtai užpildytus balsavimo lapelius, 11 neužskaitytų balsų ir 57 grįžo nepasiekę adresantų.

Suskaičiavus balsus rinkimų komisija skelbia sekančius rezultatus: Juozas Polikaitis yra perrinktas į Ateitininkų Federacijos Vadus. Į Ateitininkų Tarybą, pagal gautų balsų daugumą, išrinkti sekantys penkiolika ateitininkų: Arvydas Barzdukas, dr. Vytautas Vygantas, dr. Petras V. Kisielius, dr. Marius Laniauskas, Vytautas Kliorys, Jadvyga Damušienė, Birutė Bublienė, ses. Margarita Bareikaitė, dr. Judita Čiuplinskienė, Ramunė Kubiliūtė, Juozas Bažys, Nijolė Balčiūnienė, Vytautas Šoliūnas Petras Kaufmanas, Aldona Prapuolenytė. Kandidatais į Tarybą liko: dr. Ona Gustainienė, Jonas Žadeikis, Elvyra Vodopalienė, Aušra Karkienė, Jonas Vyšnionis, Stasė Kazlauskienė, ir Ramunė Jonaitienė. Į Revizijos Komisiją patvirtinti Juozas Končius, dr. Aldona Juozevičienė ir Jonas Kučėnas.

B.K.

Baltijos kraštų emigracijos vadovų konferencijos dalyviai rugsėjo 9-10 dienomis Rowfant vietovėje, prie Londono.

Foto: H. Hainastu

EKSPERIMENTAS BE DIEVO

VIKTORAS PETKUS būdamas tremtyje Sibire, iš Bagdarin parašė V. Vokietijoje esančiai Maldos ir Veiklos būrio už persekiojamus krikščionis, „Nijolės" grupės vienuolei, Seseriai Michaelai laišką (1988.VI.11), kurį mes spausdiname.

SEHR GESCHÄTZTERE, LIEBERE SCHWESTER IN CHRISTUS*

Motto: „Es war ein Kampf um Selbstverständlichkeiten, und es ist eine traurige Zeit, wenn man um das Selbstverständliche kämpfen muss".

Friedrich Dürrenmatt „Nächtliches Gespräche mit einen verachteten Menschen".

1

Krikščionybės įvedimo Rusijoje tūstantmečio sukaktuvės arba rusų tauta didžiojoj kryžkelėj yra dabartiniu metu mane dominanti plati tema. Šiaip jau gyvenimas teka senąja vaga.

Už penketos tūkstančių kilometrų kažkur tarp Maskvos ir Kijevo rengiamasi švęsti rytų slavų apkrikštinimo krikščioniškomis apeigomis tūkstantmečio sukaktuves. Dabartinės Rusijos oficialioji spauda jau keletas metų stengėsi kiek bejmanoma sumažinti Kijevo Rusios, būsimųjų rusų, ukrainiečių ir baltgudžių tautų, apkrikštijimo reikšmę. Visokeriopais būdais visoje oficialioje spaudoje buvo stengiamasi sumenkinti prieš tūkstantį metų įvestosios krikščionybės nuopelnus. Bet maždaug prieš pora mėnesių viskas pasikeitė. Rusijos krikščionybę jau nebesistengiama nuvainikuoti. Dargi atvirkščiai. Beveik visa ta pati oficialioji spauda burtininkui mostelėjus staigiai pasisuko šimtu aštuonesdiašimt laipsnių ir ėmė teigti apie krikščionybės nuopelnus rytų slavams.

Truputis istorijos, Kijevo miesto valstybė (Kijevo Rusia) maždaug dar daugiau kaip prieš pora šimtmečių iki įsivedant krikščionybę kaip oficialiąją valstybinę religiją pradėjo savo ekspansiją į šiaurę bei šiaurės rytus, kur pagrindai susidūrė su rytinėmis baltų arba aisčių gentimis. Jas asimiliavo.

Romos popiežių Mikalojaus I, Andrijono II ir Jono VIII remiami tarp slavų darbavosi Kristaus mokslą skelbdami misijonieriai Kirilas ir Metodijus, vėliau Katalikų Bažnyčios paskelbti šventaisiais ir laikomi slavų paštalais. Iš šitų dviejų šventųjų besistengiančių sujungti graikų ir lotynų kultūras ir priėmė krikštą Kijevo didysis kunigaikštis Vladimiras bizantiškomis apeigomis, kurį Rusų Stačiatikių Bažnyčia laiko šventuoju prilygstančiu apaštalams.

Krikščionybei patapus oficialiąja Kijevo valstybės religija iš pagrindų pasikeitė tos valstybės gyvenimas: visus valstybės gyventojus vienijo viena religija nešanti graikų ir lotynų inkultūraciją slavų kalba.

Nuo šiolei Kijevo valstybės ekspansija dar tolyn į rytus ir šiaurės rytus, asimiliuojant ar pavergiant finų-ugrų gentis, bus kartu ir stačiatikybės išplatinimas tose srityse. Čia Rytų Stačiatikių Bažnyčia Dievo žodį skelbs ir liturgiją išpildys vien slavų (tiksliau pasakius senąja bulgarų su vietinėmis priemaišomis) kalba. Pasitaikę taip sakant nukrypimai nuo šitos valdiškos linijos veikiai būdavo likviduojami ir, jeigu galima išsireikšti, ištaisomi, pav., šv. Stepono Didžpermio veikla tarp finougrų genčių permių, mansių ir chančių. Reiškia buvo nutraukta kadaise labai sėkmingai pradėtoji šv.šv. Kirilo ir Metodijaus inkultūracija.

Ir vėliau kai susikurs Maskvos Didžioji Kunigaikštystė ir jai peraugus į Rusijos valstybę šitoji Rusų Stačiatikių Bažnyčios linija taps generaline besiplečiant Maskvos valstybei į vakarus, šiaurę, pietus ir rytus už Uralo. Rusų Stačiatikių Bažnyčia savo krikščionybės platinimo misiją tevykdys vien tik tose žemėse, kurias Maskvos valstybei pavyks užgrobti.

Kada žymi rytų slavų žemių dalis pateks po totorių-monogolų jungu Rusų Stačiatikių Bažnyčia taps vienintele institucija konsoliduojančia rytų slavus ir žūtbūtinėmis pastangomis sugebėjusia išsaugoti ktikščionybę ir krikščioniškąją kultūrą, bet nesugebėjusia apkrikštyti pavergėjų (totorių-mongolų). Šito, atrodo, bandė imtis apsišvietę didieji Tverės kunigaikščiai, bet juos žiauriai išžudė tamsuoliai, Maskvos kunigaikščiai grobikiškais tikslais talkininkaujant totoriams — mongolams. Net ir totoriai-mongolai pasipiktino tokiu Maskvos kunigaikščių, save laikančių krikščionimis, barbariškumu ir jie pirmenybę atidavė islamui. Šituo nepaprastai sunkiu rytų slavams laikotarpiu Rusų Stačiatikių Bažnyčia tapo jų vienintele užkariautojų neįveikta tvirtove, priebėga, ramintoja ir krikščioniškojo gyvenimo ir kultūros tęsėja ir ugdytoja.

Taigi Rusų Stačiatikių Bažnyčia net pačiais sunkiausiais, dramatiškiausiais ir net tragiškiausiais dėl jos tikinčiųjų laikais sugebėjo savo ganomąją kaimenę konsoliduoti ir neleisti sužlugdyti krikščioniškojo tikėjimo ir kultūros tuo pačiu įrodydama, kad Dievo tautos ar šiaip tautos gyvastį ir vystymąsi lemia ne politinės sistemos, o dvasinė ir kultūrinė jungtis.

(Bus daugiau)

*) Labai gerbiamai, brangiai Seseriai Kristuje.

Moto: Vyko kova už tiesą ir yra labai liūdna, kad žmogus už pagrindinę tiesą turi kovoti.

Friedrich Dürrenmatt, „Naktiniai pasikalbėjimai su paniekintuoju".

SĄJŪDŽIO ŽINIOS Nr. 31

PAREIŠKIMAS

LKP CK Sekretoriui
Drg. Lionginui Šepečiui
LKP CK organo
laikraščio — **„Czerwony sztandar"**
redakcijai

Pastaruoju laikotarpiu, vykstant visuomenės demokratizacijai, Lietuvoje gyvenančios tautinės mažumos susidomėjo savo ryšių su Lietuva ir lietuvių tauta istorija, savo tautine sąmone. Tų ryšių raida labai skirtinga ir nevienoda. Žydų, rusų tautybės gyventojai patys ėmė vertinti bendrą mūsų istoriją, rasdami daug pozityvių momentų ir taškų, ant kurių stiprinamas tarpusavio pasitikėjimas ir pagarba. Daugelį sujaudino A. Treščenko („Gimtasis kraštas", 1988.08. 18-24, Nr. 34) ir G. Jefremovo (Komjaunimo tiesa", 1988.08.20, Nr. 161) nuoširdūs ir geranoriški straipsniai, kurie turi dešimteriopai svarbesnę reikšmę, negu direktyviniai nutarimai. Priešingu keliu eina LKP CK organas „Czerwony sztandar". Kažkam naudinga griežtai atriboti lenkiškai kalbančius Lietuvos gyventojus nuo lietuvių ir tam tikslui naudoja minėtą laikraštį ir radijo laidas lenkų kalba. Kaip taisyklė, neieškoma istorinio bendrumo šaknų, o stengiamasi izoliuoti lenkus, kurstoma juos prieš lietuvius, pasisakoma prieš lietuvių kalbos pavertimą Lietuvos valstybine kalba, prieš respublikos ūkiskaitą, prieš tautinę atributiką (1988.07.24, Nr. 172). Šiuo atžvilgiu vertas dėmesio K. Zalecko kalbos respublikos partinio-ideologinio aktyvo pasitarime tendencingas vertimas. K. Zalecko sakinys „Pavyzdžiui, užsipuolama nacionalinė simbolika ir lietuvių kalbos pripažinimas valstybine" išverstas taip: „Be kitko, provokacijai panaudojama tautinė simbolika ir lietuvių kalbos pripažinimas valstybine" (1988.08. 17, Nr. 190). Tame pat laikraščio Nr. patalpinta neabejotinai kurstytojiška Sinickos korespondencija, kurioje abstrahuotai lietuviai kaltinami tuo, kad jie siūlo lenkams išvažiuoti į Lenkiją. Yra pasisakoma, švelniai tariant, prieš kitų tautybių žmones, dirbančius lenkų kalbą dėstomose mokyklose (1988.0804, Nr. 180).

Veltui laikrašty (bent paskutiniu metu) ieškotum medžiagos iš lietuvių kultūros, tradicijų istorijos. Už tai laikraštis spausdina pasiūlymus įvesti mokyklose Lenkijos istoriją (1988.07.28, Nr. 174: 08.04, Nr. 180). Tas pats ir per Vilniaus radijo laidas lenkų kalba. Visai kitaip organizuojamos radijo laidos rusų kalba: jose skamba lietuviškos estrados dainos, pasakojama apie krašto kultūrą ir tradicijas.

Žymi „Czerwony sztandar" tiražo dalis realizuojama Lenkijoje, laikraštis galėtų supažindinti lenkus su mūsų krašto istorija ir kultūra, padėtų jiems apsivalyti nuo senų kompleksų Lietuvos atžvilgiu. Atrodo, kad laikraščiui tai visai nerūpi arba jis pritaria aneksionistiniams elementams.

Loginė laikraščio nacionalinės politikos tąsa yra jo bandymai šmeižti Lietuvos Persitvarkymo Sąjūdį, atkakliai skleidžiant insinuacijas, esą Sąjūdis apgaudinėjąs lenkų tautybės gyventojus (1988.07.21, Nr. 169: 08.04, Nr. 180: 08.19, Nr. 192).

Baigiant norime tikėtis, kad bus surasti tinkami kadrai „Czerwony sztandar" redaguoti, padaryti jį naudingu Lietuvai ir jo mažumoms. Taisytinos ir minėtos radijo laidos lenkų kalba.

Lietuvos Persitvarkymo Sąjūdžio
iniciatyvinės grupės vardu
LPS iniciatyvinės grupės nariai
Virgilijus Čepaitis
Arūnas Žebriūnas

Europos LIETUVIS

EUROPE'S LITHUANIAN — Lithuanian Weekly

REGISTERED AS A NEWSPAPER AT THE POST OFFICE

Printed and Published by Lithuanian Association in Gt. Britain and Lithuanian House Ltd., 2 Ladbroke Gardens, London W11 2PT. England

Tel.: 01-727 2470. Telex: 261947 SOS G. FAX: 01-727 3045

Leidžia D. Britanijos Lietuvių Sąjunga ir Lietuvių Namų Akc. Bendrovė

Prenumeratos kaina metams: Didžioje Britanijoje — 18 svarų;

Užsienyje — 22 svarai (Vokietijoje 70 DM) oro paštu.

Vienoj skilty įdėto skelbimo kaina 10.00 svarų už 25 mm. Didesni skelbimai atitinkamai brangiau. Už laikraštyje kieno nors spausdinamų skelbimų turinį nei leidėjai, nei redakcija nesiima atsakomybės

Redaguoja redakcinis kolektyvas. Vyr. redaktorius Vladas Dargis.

Redakcija rankraščius taiso ir trumpina savo nuožiūra. Nepanaudoti rankraščiai, jei iš anksto dėl to nesusitarta, negrąžinami.

Atspausdinti straipsniai išreiškia autorių, ne redakcijos ar leidėjo nuomonę.

Lietuvių Kronika

KAS—KADA—KUR

Gruodžio 10 d. — Londono Maironio mokyklos *Eglutė* Lietuvių Namuose.

Gruodžio mėn. — Svajonių Aidai Britanijoje.

1989 m.

Vasario 16 d. — priėmimas Lietuvių Namuose Londone.

Vasario 18 d. — Vasario 16 minėjimas, Londone, 230 Bishopsgate Instituto salėje, 18.00 val.

Vasario 25 d. — Vasario 16 d. Minėjimas Nottinghame.

Kovo 11 d. — Nottinghamo skyriaus susirinkimas Latvių klube, 6 val.

Birželio 23-25 — Europos Lietuvių Dienos vasario 16 Gimnazijoje Hüttenfelde, V. Vokietijoje.

Liepos 30 — rugpjūčio 6 d. — Europos Lietuviškųjų Studijų savaitė Švedijoje, Gotlando saloje.

PAKELIAMA „EUROPOS LIETUVIO" PRENUMERATA

Nuo 1989.I.1 dienos, dėl padidėjusių pašto išlaidų, pakeliama „Europos Lietuvio" metinė prenumerata.

Vietiniams — 18 sv.

Vokietijoje — 70 DM.

Visur kitur — 22 sv. oro paštu.

Leidėjai

PADĖKA

V. J. Pliopai už 100 sv. auką Sodyboje gyvenantiems pensininkams švenčių proga — jų vardu nuoširdžiai dėkoju.

B. Butrimas
Sodybos direktorius

AUKOS TAUTOS FONDUI

P. Pakalniškis — 30.00 sv.

Nuoširdžiai dėkoja

TFA D. Britanijoje

AUKOS SPAUDAI

B. Daunorienė — 2.50 sv.
J. Kuliukas — 7.50 sv.
O. Ramonis — 2.00 sv.
C. Navickas — 1.00 sv.
J. Navickas — 2.00 sv.
D. Stephens — 1.50 sv.

Aukojusiems nuoširdžiai dėkojame.

PADĖKA
A.A. J. Pumeris

Aš ir mano šeima nuoširdžiai dėkojame visiems mūsų mieliems draugams už gražius vainikus, gėles ir užuojautas mums mano mylimam vyrui Jonui mirus. Mes taip pat norime išreikšti nuoširdžią padėką kun. J. Sakevičiui, MIC., Londono lietuvių choro atstovams ir visiems mieliems bičiuliams atvykusiems į Actoną gedulingoms Mišioms ir į Greenfordą laidotuvėms. Didžio liūdesio metu jūsų suteikta mums draugiška parama buvo didelė paguoda, kurią mes giliai įvertiname.

Bronė Pumeris

PAMALDOS

Eccles — gruodžio 11 d., 12.15 val.

Nottinghame — gruodžio 11 d., 11.15 val. Židinyje.

Corbyje — gruodžio 11 d., 14 val. Šv. Patrike.

Northamptone — gruodžio 11 d., 18 val. Šv. Lauryne.

L.L. MAIRONIO MOKYKLA

DĖMESIO, DĖMESIO!

Su ypatingu malonumu dar primename mieliesiems tautiečiams, kad gruodžio 10 d., 10.30 val. ryto Londone, Lietuvių namuose, įvyks Maironio mokyklos pirmojo trimestro užbaigimas. Bus vaidinimas — žurnalisto susitikimas su įvairių profesijų žmonėmis Lietuvoje, o po to atvyks visų laukiamas Kalėdų Senelis.

Nepatikėsit, jog vienas Kalėdų Senelio pagelbininkas lėktuvu atskubėjo net iš paties Vilniaus miesto su gražiausiom lietuviškom dovanelėm mažiesiems!

O kol Senelis atraišios maišus!.. pagiedosim keletą Kalėdinių giesmelių. Taigi, iki greito pasimatymo Maironio mokyklos kalėdinėj programoj.

Jūsų Žiogeliai

DERBY

Gruodžio 10 d. vietos DBLS-gos Derby Skyrius rengia ekskursiją į Coventry, į Svajonių Aidų koncertą. Iš Derby išvykstame nuo „Duke of York" viešbučio, Burton Road Derby, 17 val. Iš Coventry grįžtame 23.30 val.

Ekskursantams kelionė bus veltui, pirmieji užsiregistravę turės teisę pasirinkti vietą mašinoje. Užsiregistruoti prašom pas J. Valantiną, tel: Derby 372452.

Sk. Valdyba

MANČESTERIS

BENDRI PIETŪS

Spalio 30 d., MLK Bendrija, po lietuviškų pamaldų St. Chad's bažnyčioje, surengė M. lietuvių klube bendrus pietus kan. V. Kamaičiui. Taip daroma kas metai. Dalyvavo 49 žmonės. Šeimininkavo B. Kupstienė, padėjo B. Bernatavičienė, R. Navickienė, kurioms buvo padėkota.

Po trumpo atidaromojo žodžio LKB-jos sekr. A. Podvoiskis paprašė kan. V. Kamaičio palaiminti pietų stalus, po ko prasidėjo pietūs. Po jų vyko ilgai užtrukęs pasižmonėjimas, įpinant dainas.

RENGINIAI MANČESTERY

I-mą Kalėdų dieną M. lietuvių klubo baras atidarytas iki 3 val. p.p., o po to uždarytas. II-trą Kalėdų dieną baras veiks normaliai.

L.K.V.S-gos „Ramovės" Manchesterio skyrius rengia M. lietuvių klube Naujųjų 1989-tųjų Metų sutikimą. Pradžiai galima atsinešti savo užkandžių, vėliau jų duos klubas. Bus galima įsigyti dekoratyvines kepuraites.

Sausio 8 d., sekmadienį, 4 val. p.p., MLS klubo valdyba šaukia visuotiną metinį narių susirinkimą. Bus daromi valdybos ir Revizijos k-sijos pranešimai ir renkama valdyba 1989-tiems metams. Narius prašome būtinai dalyvauti.

Kvorumui nesusirinkus minėtą valandą, susirinkimas bus atidėtas vienai valandai, o po to pravestas, neatsižvelgiant į susirinkusių narių skaičių.

Klubo Valdyba

A.L. Biuleteny Nr. 70 paskelbta, kad kitas Biuletenio numeris išeis balandžio 3 d., turi būti kovo 3 d.

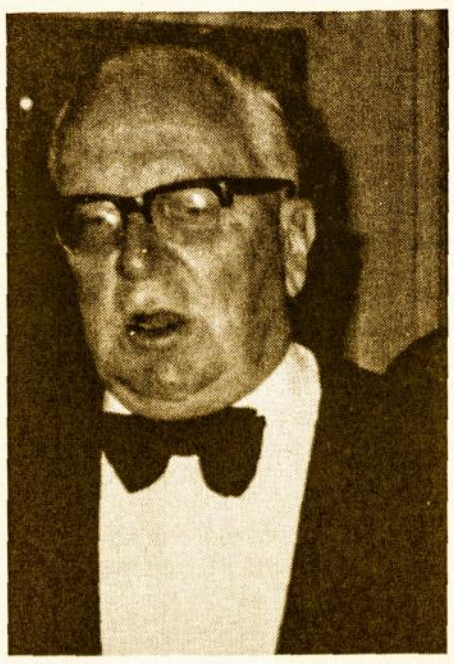

Pabaltiečių globėjas ir mitingo „Už Europos Laisvę" organizatorius Sir Frederick Bennett.

UŽ EUROPOS LAISVĘ

Iškilmingas masinis mitingas įvyks šeštadienį, gruodžio 10 d., 14.30 val. Central Hall, Westminster. Ta salė randasi Storey's Gate gatvėje, einant nuo parlamento rūmų Victoria Street tuojau po dešine.

Mitingą Už Europos Laisvę (European Freedom Campaign) atidarys pats vyriausias organizatorius Sir Frederic Bennett. Orkestrui grojant tautų himnus, tautiškais rūbais apsirengę jaunuoliai įneš vėliavas. Kalbės, tarp kitų, parlamento narys Julian Amery, Wladimir Bukowski, Joseph Luns, buvęs Austrijos kancleris Bruno Kreisky ir kiti.

Bilietai po 2.50 sv. gaunami Lietuvių Namuose.

Lietuviai yra prašomi paremti šią Sir Frederic Bennett laisvės kampaniją ir gausiai dalyvauti mitinge.

VOKIETIJA

ROMUVOS LB APYLINKĖ

Romuvos LB apylinkės visuotinis narių susirinkimas įvyko šių metų lapkričio 27 d. Atvyko arti 50 žmonių. Tarpe jų buvo keletas Darmstadto apylinkės narių bei keturi svečiai iš Lietuvos. Susirinkimui vadovavo VLB valdybos pirmininkas Juozas Sabas, o sekretoriavo Justinas Lukošius. Romuvos apylinkės pranešimą padarė jos pirmininkas Antanas Šiugždinis jun. Jis pakvietė visus atsistoti ir tylos minute pagerbti neseniai mirusius apylinkės narius bei rėmėjus St. Dubicką, J. Glemžą, tėv. A. Bernatonį ir kun. Br. Liubiną. Iš pirmininko pranešimo paaiškėjo, kad apylinkė turi 82 narius. Per paskutinius dvejus metus įstojo 17 naujų narių. Apylinkės valdyba suruošė Lietuvos krikščionybės jubiliejaus minėjimą, kuriame paskaitą skaitė kun. Jonas Dėdinas. Pasidžiaugė, kad a.a. Jonas Glemža savo šimto metų gimtadienį atšventė šioje apylinkėje. Apylinkės valdybos nariai talkininkavo visiems krašto valdybos renginiams. Finansų stovį pateikė valdybos iždininkas Antanas Veršelis. Kad kasos knygos tvarkingai vedamos patvirtino kontrolierius R. Tendzegolskis. Jo siūlymu, valdyba buvo atpalaiduota nuo atsakomybės už praėjusius 2 metus. Valdybai, šalia pirmininko ir iždininko, priklausė ir sekretorė Elena Tesnau. Į naują valdybą išrinkti: pirm. kun. Edis Putrimas, vicepirm. Vilius Lemkė, sėkr. Janina Kaciucevičienė, ižd. A. Veršelis ir narė Eugenija Lucienė. Kontrolieriais perrinkti Liucija Riterienė ir Ričardas Tendzegolskis. Sekė bendros diskusijos. Buvo kalbama apie Europos lietuvių dienas, dabartinę padėtį Lietuvoje ir apylinkės renginius. Susirinkimui pasibaigus, buvusi valdyba pavaišino visus kava ir pyragais.

M. Šmitienė

NOTTINGHAMAS

VAŽIUOJAME Į COVENTRY

Nottinghamo skyrius gruodžio 10 d., ruošia išvyką į Coventry, Svajonių Aidų koncertą. Išvažiuojame 17.00 val. nuo Salutation, esančio Maid Marian Way. Taip pat sustosime paimti važiuojančių prie Savoy kino, esančio Derby Rd. Kelionės kaina 3 sv. asmeniui.

Užsirašyti galima pas Algį Važgauską tel. (0602) 871694.

SVAJONIŲ AIDŲ koncertai Britanijoje

Šeštadienį, 10-to gruodžio 18.30 val. Ukrainiečių klube 103 Leicester Causeway, Coventry. Po koncerto šokiai iki vidurnakčio. Įėjimas 2.50 sv.

Sekmadienį, 11-to gruodžio 15 val. Lietuvių Sodyboje, Headley Park, Picketts Hill, Nr. Bordon Hants. Įėjimas 2.50 sv.

Penktadienį, 16-to gruodžio 20 val. Škotijos lietuvių klube, 79a Calder Rd. Mossend, Bellshill, Lanarks, Scotland. Įėjimas 2.00 sv.

Pirmą kartą išgirsime ir pamatysime lietuvius menininkus iš Australijos! Pavieniui, ar su ekskursijomis — ir jaunimas ir vyresnieji — visi važiuojame į koncertus!

Ruošia pasaulio Lietuvių Jaunimas su DBLS ir DBLJS pagalba.

KARIUOMENĖS MINĖJIMAS

(Atkelta iš 1 puslapio)

I-masis DBLS-gos Londono skyrius, vadovaujamas J. Černio, Lietuvos Kariuomenės 70 m. sukaktį paminėjo pamaldomis Šv. Kazimiero bažnyčioje.

Susirinkimas įvyko po pietų, susirinkusių buvo pilnoka saliukė. Jaunimo nebuvo, neskaitant paties pirmininko ir jo sesutės, kuri taip pat yra darbšti ir energinga lietuvaitė.

Iškelta problema, kad esant stipriam klubui, skyriaus veikla nublunka. Bet klubas lietuvišką veiklą remia, todėl gal tereikėtų pritraukti daugiau narių, ypač jaunimo. Seniau klube veikiančią mokyklą lankė apie 60 mokinių. Iš jų daugumas jau yra sukūrę šeimas, kuriose turėtų būti mokyklinio amžiaus vaikų, iš kurių gal ir galima būtų dalį pritraukti į mokyklos suolą.

E. Šova, V. Gasperienei padedant, pravedė šias diskusijas. V. Gasperienė taip pat atsivežė daug lituanistinės medžiagos, pritaikytos mokyklai. Pilnoms diskusijoms pritrūko laiko, nes tuojau sekė kariuomenės minėjimas. Kol svečiai užkando, salė buvo paruošta šiam 70 metų jubiliejiniam minėjimui.

Minėjimą atidarė J. Gurevičius trumpai, pakviesdamas paskaitai CV pirm. J. Alkį. Paskaitininkas paminėjęs mūsų savanorius ir jų pasiaukojimą su menkais ginklais, bet dideliu pasiryžimu, ginti naujai paskelbtą nepriklausomybę, priėjo prie dabartinių įvykių, vykstančių mūsų tėvynėje. Paaiškino kokio mąsto darbai dabar vyksta Lietuvoje ir ragino nežiūrėti į šiuos įvykius pasyviai, bet kiek tik galima padėti tautiečiams Lietuvoje. Jeigu mūsų pagalba jiems nebūtų reikalinga, tai jie nebūtų kvietę PLB pirmininko į Lietuvą ir prašę jo kalbėti Steigiamajame Persitvarkymo suvažiavime. Šio suvažiavimo išrinkti atstovai ir Lietuvos Laisvės Lygos kūrėjai spaudžia vietinę valdžią, kuri jau turi prie jų taikytis. Šia tema pasakyta paskaita buvo atidžiai išklausyta.

Po paskaitos A. Bučys pristatė „Gimtinės" ansamblio dainų grupę „Harmoniją", kuriai vadovavo V. O'Brien. Vakaro programą pravedė šio ansamblio koordinatorė V. Gasperienė.

Tai gana aukšto lygio dainininkai, kurie sudainavo net 16 dainų. Įvairių stilių: tai liaudies harmonizuotas dainas, tai mūsų nepriklausomybės laikų kompozitorių, tai etnines. Jas atliko visa grupė ir vyrų duetas, vienos moterys ir jaunesnių mergaičių kvartetas. Bet patį galą apvainikavo pačio bradfordiškio A. Bučio sukurta lyrika, „Kai sueinam kartu", kuriai muziką pritaikė V. O'Brien. Ši daina, išgirdus savo poeziją muzikos melodijoje, net ašaromis suvilgė poeto skruostus. Dainininkams davęs porą minučių pailsėti, ansamblio poezijos mylėtojas A. Gasperas jausmingai padeklamavo F. Kiršos eilėraštį „Aš tau ranką paduodu lietuvi". Užbaigta su visų numylėta — „Lietuviais esame mes gimę" ir Tautos Himnu.

Įspūdingas vakaras. Gražiai pravesta programa sutraukė pilną salę klausytojų. Praleista keletas malonių valandų šiame šiaurės Anglijos židinyje, kur visus taip maloniai priima ir pavaišina.

h.g.

PASAULYJE

Prancūzija gerinasi Maskvai

Prancūzas astronautas prisijungė prie rusų astronautų ir apsigyveno sovietų erdvės laive Mir. Ta proga Prancūzijos prezidentas Mitterrand buvo nuvykęs į Maskvą ir tarėsi su sovietų vadovybe. Preiš tą apsilankymą prez. Mitterrand yra pareiškęs, kad Yaltos sutartimi atplėšta Europos dalis turėtų būti sujungta su Bendros Rinkos valstybėmis. „Aš sapnuoju apie Europą taikingą ir nepriklausomą ir aš tam dirbu". Jis perdavė Gorbačiovui savo pasitikėjimą besąlyginai, tuo atsiskirdamas nuo M. Thatcher ir prez. Reagano, kurie remia Gorbačiovą, bet tuo pačiu kritikuoja jį už žmogaus teisių pažeidimus ir nenorą sumažinti konvencinį apsiginklavimą, kuris žymiai viršija Atlanto Pakto valstybių apsiginklavimą. Štai kelios skaitlinės, kurios įrodo Varšuvos pakto valstybių persvarą (Atlanto pakto valstybių karinės pajėgos duotos skliausteliuose): tankų 51.500 (16.424), artilerijos 43.400 (14.458), karinių lėktuvų 8.250 (3.977), karių skaičius 3.090.000 (2.213.599). Gorbačiovas kol kas dar nėra nieko užsiminęs apie karinių pajėgų sumažinimą ir dėl to Vakarai nenori visiškai atsisakyti branduolinių ginklų Europoje, kurie laiko lygsvarą tarp Vakarų ir sovietų žymiai didesnių karinių pajėgų.

Žaliųjų partija pavojuje

Susirūpinta dėl atmosferos užteršimo ir taip vadinamos ozono zonos sunykimo. Ta ozona mus apsaugo beveik nuo visko, kas mums kenkia, taip aiškina mokslo žmonės. Žaliųjų partija jau nuo seniai kovoja už aplinkos teršimą, tuo pačiu už ozono zonos išlaikymą, vis įgaudama daugiau pasekėjų, ypač Vokietijoje. Todėl prisibijoma, kad sovietai neįgytų per didelės įtakos Žaliųjų partijoje, kaip jie buvo beveik nusavinę priešatominę veiklą Europoje, o ypatingai Britanijoje CND vardu.

„Menka klaida"

Danija pradėjo statyti Jutlandijoje slaptus angarus Atlanto Pakto valstybių lėktuvams, kad juos paslėptų nuo Varšuvos Pakto atakų. Padėti statybose pasiprašė vieną austrų firmą — bent taip buvo manyta. Dideliam visų nustebimui medžiagas atvežė du gražiai apsirengę darbininkai, su dideliu sunkvežimiu. Tas sukėlė įtarimą. Buvo paprašyti parodyti dokumentus, — pasirodė jie esą Rytų Vokietijos transporto bendrovės tarnautojai. Išsiaiškinta, kad užsakymas buvo pasiųstas į Rytų Vokietiją, nes danų tarnautojas, sumaišė Austriją (daniškai Ostrigsk) su Rytų Vokietija (Osttysk).

„Propaganda eksportui"

Taip įvertina kun. Alfonsas Svarinskas Gorbačiovo pastangas reformuoti sovietų sistemą. „Mes politiniai kaliniai manome, kad vakarietiškų liberalų perestroikos išgyrimas yra žalingesnis mūsų reikalui negu pats komunizmas" — pastebėjo kun. Svarinskas, kuris pereitų liepos mėnesį buvo išleistas iš kalėjimo ir apsigyveno vakarų Vokietijoje. Jis esąs priešingas laikyti žmogaus teisių konferenciją Maskvoje. „Tai būtų milijoninių aukų prisiminimo išniekinimas".

Estija supykino Gorbačiovą

Prieš keliolika metų Kruščiovas savo batų kulnu sensacingai daužė Niujorke JT stalą. Dabar Gorbačiovas trenkė kumščiu į stalą ir pirštu grasino Estų presidentui Arnold Ruutel, nes jo respublikos nutarimas, laikyti Estijos konstituciją aukščiau Sovietų Sąjungos konstitucijos, yra visiškai nepriimtina. Jis nusiskundė, kad tos respublikos išnaudoja jo glasnost politiką. Estijos parlamentas tačiau nenusileidžia.

Sovietai ir Afganistano sukilėliai

Pranešama, kad pirmą kartą po 10 metų sovietų ir Mujahedeen sukilėlių atstovai tarėsi Pakistane dėl pasikeitimų belaisviais. Maskva tvirtina, kad partizanai laiko 311 sovietų belaisvių. Sukilėliai atsisako kalbėti su prezidento Najibullah vyriausybės atstovais, nes jie laiko tą vyriausybę sovietų marionete, bet sako jų sudaryta vyriausybė bus neutralė ir nepriešinga sovietams. Rimtos derybos tarp sovietų ir sukilėlių prasidėjo Europoje. Pranešama, kad dabartinė Afganistano vyriausybė stovi ant labai netvirtų kojų ir kad jos kariuomenės daliniai, kai tik atsiranda proga, su ginklais perbėga į sukilėlių pusę.